

ԾԱՂԻԿ

ԿՃՈՂՆԵՍ ՈՒ ԵՒ ԾԱՂՐՈՂՆԵՐՈՒ ՕՌԿԱՆ

Ե Ի

ԱԶԳ. ԵՐԳԻԾԱՐԱՆԱԿԱՆ. ՍԱՏԻՐԱԿԱՆ

Ծ Ա Ղ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

Ձեռնարկը բան կ'ընեն ազգի, շատը կը պատկ, չնայած կը ճկարագրէ,

միտ կ'ընեն ազգ, կը ճարկէ եւ... Եւրոպայի:

Յոյս ունենալը հաւատք, կը շատարեմ, կը խմբագրէ

Գրքերի մասին Բ. ԼՈՒԻՍԵԱՆ (Բ. ԼՈՒԻՍԵԱՆ)

«ԾԱՂԻԿ» — «ԿԱՎՈՇ» ԵՂԲԱՅՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

— ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԿԻՐ —

Ամէն մարդ դիտել կուսայ մեզ թէ՛ Կավոս եւ Ծաղիկ միասին շատ սուղի կը ճարին:

— Մենք Կավոսին ալ Ծաղիկին ալ չենք կրնար գտնուիլ, կ'ըսեն, բայց գիտեցիք ի՞նչ մը անտեսուցել, որպէս զի երկուսին մէկանց բաժանուող գրուիմք երբ արժագոյն անտեսար այս փափուկ խնդիրը նկատարարեան առնելու համար բացարձակ ճիշտ մը գտնուեց եւ որոշեց նեղեցեալ վերջնական ակազիներ:

★ Կավոս եւ Ծաղիկ միասին, արեւկան, Պոլսոյ համար 80, վեցամսեայ՝ 45 դրու: Կավոս կամ Ծաղիկ՝ առանձին՝ արեւկան 45 դրու:

Կավոս եւ Ծաղիկ միասին, արեւկան, Գաւառի համար 100, վեցամսեայ՝ 60 դրու: Կավոս կամ Ծաղիկ՝ առանձին՝ արեւկան 60, վեցամսեայ՝ 35 դրու:

Կավոս եւ Ծաղիկ միասին, Արասասիական համար արեւկան 25 ժ., վեցամսեայ՝ 13 ժ.: Կավոս կամ Ծաղիկ՝ առանձին՝ արեւկան 15, վեցամսեայ՝ 8 ժամ:

★ Զրի բերք կուսանք կըր եւ զուեցարթեր մանուակը: Բայց ամեն մարդ զիտ արդէն թէ մենք փարայի համար չենք աշխատիր, — ո՛հ, հա՛ն լիցի, — այլ շա՛յն ազգին համար:

Կ. Ե. Ի.

Թի 71-72

Տնօրէն Ռ. Սազանեան

Հասցէ՝ Ղալաթիի, Գաւառի խանութի 7

ԵՐԿՈՒՆԵԱՐԹԻ 12 ՅԵՎ. 1909 Վ ԳՐԱՅԻՆ ԳՐԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ԱԶԱՐՁՈՒԹԻՒՆ...

Հրաշալի ոստիկանութիւն մը պատուական ոստիկանագետ մը և ամենահարաշալի կարգ ու սուրբ մը ունի ինք:

Մայրաքաղաքը հրաշալի անդորրութիւնն ունի է շնորհիւ մեր ոստիկանութեան և երթալով աւելի կը կատարելագործուի:

Աստուած երկար կեանք տայ Սամի փաշային:

Մարդը ոստիկանագետ չէ. դոհար:

«Ճէտաբարանը միլլէթ»-ի գործին մէջ ցոյց տուաւ որ ինք սրան չէի կերպով կը վարէ զօրագունդ մը և կրնայ ի դէպ պատերազմի կուսելու երթալ... երեւակայական թշնամիներու դէմ:

Բայց Աստուածը սիրու Պ. ոստիկանագետ, խնդրեմ ըսէ, թէ ո՛ւր ենք. ո՛ւր կը գտնուինք հին համրեան ուժի մէջ թէ՛ ներկայ խորհրդարանական Թուրքիոյ մէջ:

Վաղը միւս օր ըսել է եթէ քեզի ըսեն թէ՛ Ծաղիկի խմբագրող Գրիգոր Թորոսեան միտք ունի այսինչ օրը պոճպոճ նետել Պէշիքթաշի մէջ, անմիջապէս Սելանիկի Գ. Զօրարանակը Պոլսի պիտի բերես և պիտի պաշարես մեր խմբագրատունը և զիս ծակը նետելու քանի մը օրէն արձակելու վերջ, ներում պիտի խնդրես զիս ծակը թխմած ըլլալուդ համար:

Դէ՛չ չէ:

Ասանկով կրնաս ամէն բան ընել և բան մը չըրածի պէս կրնաս բերանդ սրբելով մէկ կողմ քաշուի:

Ասոր կ'ըսեն սահմանադրական ոստիկանագետի... խորհրդագրութիւն:

Ո՛հ, Սամի փաշա, c'est trop fort...

Կլուելիք բան չէ աս, եթէ նոյն իսկ բարեհաճիս ոսկեզօծել այդ զեղանակները:

Աստուածը սիրես, այդքան զօրքով և մեծաւ պատրաստութեամբ ի՛նչ բնելու միտք ունէիր:

«Ճէտաբարանը միլլէթ»-ի անդամներն մէկը եթէ երբեք անխելութիւնը ունենար հրացան մը պար-

պելու և կամ պղտիկ դիմադրութիւն մը ընելու այն ատեն ըսել է, ո՛վ դու մեծահոգի Սամի փաշա, բնաջինջ պիտի ընէիր ընկերութեան բոոր անդամները:

Այլա՛ն, Այլա՛ն...

Այդ ո՛րչափ աչալընութիւն. ո՛րչափ խղճտանքով աշխատութիւն. ո՛րչափ կատարեալ հսկողութիւն և բարեկարգութիւն...

Եթէ երբեք Բարիզի մէջ նոր ցուցահանդէս մը բացուի և տիպար ոստիկանագետներ ուզեն Թուրքիայէն ալ սպասուլաբար պիտի զրկեն... քեզ:

Որովհետեւ...

Ո՛վ Սամի փաշա՛ Դուք Օսմանեան մայրաքաղաքը փրկեցիք «Ճէտաբարանը Միլլէթ»-ի անդամներուն յարուցանելիք խռովութիւններէն:

Անոնք ամբողջ Պոլսը օղբ պիտի հանէին. երկտըզ տակնու վրայ պիտի ընէին. Դեսպանները պիտի սպաննէին. Նախարարներուն ձիերը պիտի գողնային. Ատանայի կուսակալէն բունի դրամ պիտի շորթէին. Հայաստանի ինքնօրինութիւն պիտի տային. Մակեդոնացիներուն նոյնպէս. Հրեաներուն Հրէաստանի մէջ թագաւորութիւն մը հիմնել պիտի տային և խախտուալին ալ թագաւոր պիտի հռչակէին. Թիւրքիա և թրամուկները օղբ պիտի հանէին. Պոլսոյ աղբիւրները պիտի թունաւորէին. Գօմիդէին անդամները անդիբ աշխարհք պիտի զրկէին. Սուլթանին սանկ պիտի ընէին կամ նանկ և դեռ ինչնր ինչնր:

Դո՛ւք Փրկիչն էք բոլոր Օսմանցիներուն. դո՛ւք մեծ հերոս մըն էք դո՛ւք. Ձեր քով այժմ Նիպոլի և Էնվեր պէյերը Եւրոպի անգամ չեն և Գ. Զօրարանակը կարեւորութիւն մը չունի ձեր քով:

Դո՛ւք Սամի փաշա հրաշալի ոստիկանութիւն մը ունիք. դո՛ւք մայրաքաղաքը այնքան լաւ հսկողութեան տակ առած էք որ... գողերը ցորեկ ատեն լոյս աչքով և խղճի ամենայն հանդարտութեամբ և առանց քիթ մը արիւնելու կրնան կողոպտել Պոլսի հասարակութիւնը:

Դո՛ւք Սամի փաշա և ձեր ոստիկանութիւնը այնքան ազէկ կը հսկէք Պոլսոյ ու Պոլսի բնակչութեան վրայ, որ իմ տկար գրչիս բերնէն չէ ինկեր տարփողանքի բաւեր գտնել:

Դո՛ւք ո՛վ Սամի փաշա մեծ մարդ էք և մեծ մարդու մը պէս պաշարեցիք «Հուգուզը Ումուսիլ»-ի տպարանը և բանտ լեցուցիք ամէնքը... ինչի՞նչէնքով:

Դո՛ւք անօթի ձգեցիք նաեւ ձեր բակալուածներուն մէկուն ընտանիքը, և ասիկայ բնաւ պարսաւելի բան մը չէ, ո՛վ Սամի փաշա, որովհետեւ ինչ կ'ըլլայ եղբւր ընտանիք մը անօթի ձգելով. չէ՛ որ «ո՛չ միայն հացիւ կեցցէ մարդ, այլ և բանիւ» և չէ՛ որ Անատոլիոյ մէջ այնքան Հայեր անօթի կը մնան ու բան մը իսկ չեն ըլլար:

Եւ այս ամէնէն վերջ, ո՛վ դու հրաշալի ոստիկանագետ, ո՛վ գոհարը ոստիկանագետներուն, երբ կը տեսնես որ նետած քարդ իր տեղը չի հասաւ՝ կը հրաժարիս:

Տե՛ս ասիկայ հրաշալի է... և շատ վարպետ մարդու գործ մըն է խա՛չ որ:

Բայց խնդիր է թէ՛ միայն հրաժարելով կը լինայ ամէն բան...:

Տեսնե՛ք Հուգուզը Ումուսիլին և Ֆիսաֆառանը Միլլէթի անդամները ինչ կ'ըսեն...:

Մօտք չէ, մարդիկը ծակը պառկեցան և մարդ մը ծակը ստուկէն վերջ երբ ծակէն դուրս կելլէ... զինքը այդ ծակին մէջ բանտարկողին օձիքէն կը փակչի...:

Եւ կը կարծեմ որ Հուգուզը Ումուսիլին ձեր օձիքը խօսքով թող չի պիտի տայ...:

Այդ պարագային, ո՛վ Սամի փաշա, Աստուած երկայն համբերութիւն և... ամուր օձիք մը տայ ձեզի:

Գ. ԼՈՒԻՍԵԱՆ

ՎԱՐՆԱՍ ԱՍ ԱԶԳԻՆ

Սկիւտարի մէջ Հնչակեան մը արգիլել է քոյրը ամուսնանալէ, որովհետեւ սիրահարը Դաշնակցական է եղբու...
ԱՊՏԱԿ

Վա՛խ, վա՛խ, վա՛խ...
Հազար ափսոս...

Ես ալ կը կարծէի կոր, որ եթէ ոչ Յուլիս 11էն առաջ, գոնէ անկէց վերջը քիչ մը մարդ եղած ենք:

Այս կարծիքի վրայ կամաց կամաց հաստատուելու միտք ունէի, երբ յանկարծ անցեալ օր սա վերի լուրը կարգացի թերթի մը մէջ և հաստատուած բոլոր կարծիքներս փլան:

Յանկարծակիի եկայ...:

Ինչու որ թեամբ քիչ մը յամառ և բաւականաչափ խաւնարդ եմ, եթէ ոչ խաչ վկայ ինքզինքս Սարայ Պուրնիէն ծով կը նետէի... այս լուրին վրայ:

Պ՛ո՛ւ...:

Հնչակեան մը արգիլել քոյրը ամուսնանալէ երիտասարդի մը հետ, որ Դաշնակցական է...:

Բայց ասիկա սոսկալի էք, սոսկալի այնքան որքան գուցէ սոսկում չզգայի երբ, օրինակի համար լսելի թէ... Հայեակ եպս. կարգուեր է Բերայի եկեղեցիին մէջ՝ հարսնեւորներու խուռն բազմութեան մը ներկայութեան,

Հայեակ Սրբազան վերջապէս մարդ է և կրնայ — եթէ ուզէ — ամուսնանալ մի ու է գոհար սիրտ ունեցող աղտոյիկ աղջկան մը հետ, բայց Հնչակեան մը գործը մինչեւ այդ տեղերը հասցնէ:

«ատակ չէ՛», դիտէք:

Հերոսութիւն մըն է այդ Սկիւտարի բարձունքին վրայ ծրող ու ծաղկող պարոն Հնչակեանին ըրածը...:

Սկիւտարի խնդիր պարզապէս:

Ես կը կարծեմ կոր որ այդ պարոն հերոսը, այդ սալօնի յեղափոխականը աւելի պիտի նախընտրէր որ իր քոյրը ամուսնանար ու է Հասանի մը, կամ Աւուսմաչի մը հետ, քան մեղքը գործէր միանալու Հայ երիտասարդի մը հետ, որուն ամբողջ յանցանքը Դաշնակցական ըլլալն է:

Ի՛նչ կ'ըսէք կոր ասոր...:

Կը հիանաք կոր անանկ չէ՛ երբ կը տեսնէք որ մեր ազգը այսքան յառաջդիմեր է եղբարակցութեան և համերաշխութեան մէջ:

Եւ կան մարդիկ որոնք կը կարծեն թէ Հայ ազգը երթալով... կը յետադիմէ:

Հայ ազգը կը յառաջդիմէ Հնչակեաններուն շնորհիւ...:

Արդէն ամէն անոնք որ մեծ

գործերով չեն կրնար անմահանալ, մեծ ապուշութիւններ կը գործեն...

Ինչպիսիք չեն կրնար անմահանալ, մեծ ապուշութիւններ կը գործեն...

Իրենց կան յանցանք մը, անմահութիւն, ու անքաւելի, որ ապահովարար եօրը մահացունքուն մէջ մոռցեր են գրելու:

Ինչպիսիք չեն կրնար անմահանալ, մեծ ապուշութիւններ կը գործեն...

Մարդիկը ախպարըմ Հնչակեան են:

«Ողբում զքեզ Մայր Հայաստան...»

Եւ վայ քեզ քաղաք որ թագաւորդ... Հնչակեան է:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԷ

Ընթերցումը մը ի կիկոյէ Մարգարէի:

Եւ յաւուրն այնտեղ, երեւեցաւ հրեշտակ Տեառն առ Մարգարէն և ասէ:

Ուրախ լի, ո՛վ Իզմիրի, զի անա լսելի եղին խնդրուածք քոյ առաջի Բարձրելոյն, նա փրկելոց է վքեզ և զամենայն սիրելիս քո որք կան և մնան ի բանտ, ի տանջանս, ի հալածանս, ի զրնտանս, յաքսորս վայրս և ի պիլիբ պիլմէզ ծակածուկս վասն անուան սպառութեան՝ յերեսաց բուրդ էտէպիդ հայակեր բռնաւորաց յանօրէն խափելոյ, յարենարբու դահձաց և ի մարդախոզոյ գաղանաց: Ուրախ լի, ասեմ, երանելիդ Իզմիրի, զի յայտնեալէ կոչեացիս դու «Հայրիկ Հայոց» և լինիցիս սիրելի և պաշտելի յամենայն աղբակցաց քոց, անուն քո և համբաւ տարածեացի ի սիւլուս աշխարհի: Ի յիսանք և նախարարք, թագաւորք և կայսերք պատկառ կայցեն յանձնէ քումմէ և զաթոռս և զիշխանութիւնս և մեծամեծ նուիրեացեն քեզ, քանզի եղեր դու այր անձնուէր, անբասիր, անձնազոն, հաստատամիտ և նահատակ ճշմարտութեան: Բանզի ո՛չ խոնարհեցար և ո՛չ յանձն առեր էյվալլահ առնել արիւնարբու բանտկալաց, քանզի ո՛չ թողիր զփապուռս քո առաջի կեղծաւորական խոստմանց, քանզի ո՛չ նրապուրեցար յուսկոյ և արծաթոյ, ի պատուէ և ի մեծութեանէ, քանզի ո՛չ ետուր մէթալիք զչէշխ չէշխ սպանալեաց որք նոզեն քեզ և կացեր և միացեր դու անառիկ և անսասան որպէս Տէմիր օլու Տէմիր: Վասն այսորիկ յայտնեալէ անուանեացեն զքեզ և յորձորջեացեն «Պատրիարք Երկաթեայ»:

Եւ յորձամ մեկնեցաւ հրեշտակն, երանելին Մարգարէն, որպէս զարթեալ ի խոր քնոյ, սթախեցաւ ի

թմրութենէ իւրմէ, եկաց յազօթս և ասէ: «Տէր Ամենակարող, ահա ծառայ քոյ կայ առաջի մարդասիրութեանդ, եղիցի բոտ բանի և ըստ հրամանի քումմէ: Եւ անա դրդեցաւ ամենայն քաղաքն երուսաղէմ ցընծացաւ և հրճուեցաւ ի լուր Մեծի Ազատութեան որ ծագեցաւ շնորհիւ Մակեդոնական արի զօրարանակին որ խորտակեաց զարիւնալի բռնակալութիւնն և ազատագրեաց զհասնատակալ ժողովուրդս յերեսաց նորա: Յայնժամ Մարգարէն, կապեաց զբարձրս իւր, հրաժեշտ ետ Սուրբ Տեղեաց, էջ ի Յոպոլէ, և մուտ ի շոգենաւն «Նիկիէ» որ գոռոզանայր կրելով յինքնան զմեծանուն եկեղեցականն Հայոց և զերկաթեայ Տարագիրն: Եկն եկաց ի Չիւրուխու ուր պատիւս և զընդունելութիւնս մեծամեծս եղեն նմա ի Հայոց և յօտարաց: Յետ անցանելոյ հսկոյական «Նիկիէ» ընդ Տարտանէն՝ պատրաստութիւնք մեծամեծք և անօրինակք եղին ի Պոլիս՝ վասն փառուոր ընդունելութեան պաշտելի Տարագիրն: Երգեանք, շոգեճանճք, նաւք, նաւակք և չէքախմէք, որմուքէտք և փիլատէք անթիւք և անհամարք, բիւրաւոր բազմութեամբ ընդ առաջ գնային գոռալով, գոչելով, ծափելով և ցնծագինս սուրբ լով և աղաղակելով: «Միսնանս, ո՛վ Տէմիր օլու Տէմիր, որ դաս յերուսաղէմէ, օրհնութիւն Ազատութեան՝ որ երեք զքեզ ի միջի մուրում, Նաչաւրն Ասայէթ, Եաչաւրն Հուրիլէթ, Եաչաւրն Վաթան»: Եւ ինքն, պատկառելի Օրոնին և սբարեւէր ցնծագին և ծափէր մեծաուրախութեամբ զամենայն խուռնեքամ բազմութիւնն որ կայր ի վերայ ծովու և ի վերայ ցամաքի: Եւ ել ի նաւէն և փառաւոր թափօրիւ առաջնորդուեցաւ ի Մայր եկեղեցի՝ ուր օրհնեաց զխոնարհաւ ժողովուրդն կարօտակէզ և ել յերուսաղէմատուն և հանգեաւ անք:

Եւ Իզմիրեան Հայրիկ, յաջորդարար և միաճայնութեամբ Ազգին՝ Ընտրեցաւ Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ (Սեպտեմբեր) Ընտրեցաւ Հայրապետ Ամենայն Հայոց (.....) Եւ յետ յառաջիկայ Չատկին մեկնելոց է յաթոռ իւր Հայրապետական ի Ս. Էջմիածին:

Արդ, եկայք լացցուք և ողբասցուք, ո՛վ ժողովուրդ Հայոց, քանզի զո՛վ ունիմք և զո՛վ կարող եմք յաջորդ կարգել Մեծի Պատրիարքին, աս ի՞նչ փրկակիւլի պէլայն հանդիպեցանք: Հապա զսիրել սէփէթ վեղարաւորս որք սպասուորեն ի պարծանս և ի պատիւ քսակի և մարմնոց իւրեանց, որպէս կարողանայցեն վարել զճակատադիր սասնակալ ազգին Հայոց: Վասն որոյ, առաջարկէ «Ծաղիկս Անուշարոյ» զմի ոմն աշխարհական կարգել Պատրիարք և առ այս զընտրելիս ներկայացնելոց է յառաջիկային:

ԿԻԿՈ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒՆԷ

ՀԱՃԻ ՊԱՊԱՅԻՆ ԱՆԿԻՆԸ

Մեծապատիւ խմբագիր տէր:

Նախ շնորհաւոր նոր տարի էլ պարի կաղնոս կը մտղթեմ ձեզի: «Ծաղիկ»ին, էլ վրոյր կարգացող ժողովուրդին: Երկարեմք պոլորդ ալ մէկանց ականջնիդ պաց, պէրոննիդ ալ սրիւք մը կոցած, կ'պէքէյէք ետխուշուլու խրատներու՝ քէպապի հոտ առնող անօթիներու, յա տա Ամեիկայէն զրիւնելիք նպատի ըսպատող թշուառ հայաստանցիներուն պէս. պայց զորն ասեմ զորն խոստովանիմ: Երեւակ խօսք մը կայ օր կ'ըսէ. «Բէլը տեղ ունենայ նէ իր կուրիւր կը քսէ» Եւնիա ըսել կ'ուզեմ քի մէկը պէտք է օր ինձի խրատ տայ: Պայց ուրաշ առած մըն ալ կըսէ. «Աւը սապօնը ինչ անէ խնր խրառը» Մենք հայերս պոլորս ալ արգէն, Սողոմոն իմաստունի պէս խելացի մարդիկ ենք, որու պերնին ինկեր է օր մէկը մէկային խրատ տայ: Խրատէն շատ էլէլ պէտկու պան մը կայ ձեզմէ ոմանց համար, աս հեղուս ան քաշմ պիտոր. ան է Սողոմոն իմաստունին իճատ արած օրհնեալ կաւազանը որ կենտա պիր կործանելով պէմ աշխար թէրպիլէյի կը պերէ. հազըր եղէք աս հեղուս ատոր:

Անցած օր թէլիսիկ թէլիկրաֆ մը առի քի էղածին պէս ձեզի կրեմ պիտոր. Ճիճիլի պիճիլի հոյտառէն մէկը Իզմիրեան պատվիրարքին քով կ'երթայ:

Տուն վո՛վ կըլլաս, կը հարցնէ պատվիրարքը: Մտաւայ եմ, սուրբաղան, ես հըն. . . հըն. . . հընչակեան եմ: Ի՞նչ. Հնչակեան ո՞ր տեսակն, չիւնքի տուք, Հաճի Պապային բացատրութեամբ ցատաւելի պէս պաղճակոլոս էք եղեր:

Մտաւայ եմ ես վերապիկաղմեալ տեսակէն եմ: Տանա էրէս ունիք քովս գալու ձեր ատ արունտա ձեռքերով: Մտաւայ եմ, մենք մեր անունը և քաղաքականութիւնը փոխեցինք և ալ ստ տեսակ յորագործութիւններ չպիտի ընենք. եթէ իմ կուսակցութիւնս ընէ ես կը հրաժարիմ խօսք կուսամէկիցի:

Հայտէ՛, հայտէ՛, բարի եղէք ասիկէ ետք: Ալ բարի պիտի ըլլանք, վըստան եղիք:

Ու մեր չիք միտին պատվիրարքին քովէն դուրս էլաւ «Պէյը ինձի (ծօ՛, ա՛ւանակ) ըսաւ» ի հովեր առած, և սկսաւ ասոր անոր ըսել քի պատվիրարքը պիտի հրաժարի եղեր էթէ մենք հնչակեաններ ծուռ պաներ անենք: Ատ խօսքը այնչափ տարածայներ են որ ասոր հաւատուչափ հաւու խելք ունեցողներ ալ կան էղեր: Ծօ՛, տուք վով էք որ պատվիրարքը ձեզի կարեւորութիւն տայ տէրաժարի կամ չի հրաժարի:

Հէմ ձեր անուն փոխելը էլ «Աւուսում կեալուր սայմանստական» ըլլալը միտքս ձեզ հոտած խուր:

դին պատմութիւնը որուն անկիւնընէ «քաղցր» կ'ասեն: Աս օչնած կենդանին հոտ մը օւնի օր օր թըր մըն հեռու կը հասնի: Կեանքն մէջ վրա նոր ծակ կը փորէ իրեն նոր պոյն չինելու. չինքիւ կը կարծէ քի պուշնն է հոտած էլ նոր մը կը չինէ քի հոտած չըլլայ: Տուք ալ աս քանի հեղ է օր անուն կը փոխէք, կէոյա քի անուն փոխելով է օր կը ըսենանք: Ծախուսներ, ըսքընկի հօտը ձեր մէջն է, չէ թէ անունին մէջ: Ատ խելքով «Աւուսում կեալուր» չէ, չեմ դիտել ինչ կեալուր բլիք կէնէ կօ, կէնէ կօ էք: Ազգը ձեզմէ խէր չէ տեսեր, ու աս կնացքով տեսնալիք ալ չունի վէստելամ:

Ազգիս դուրսան Հիւճի ՊԱՊԱ

ԱՊՏԱԿՆԵՐ

ՁԵՆԹՈՆԵՅԻՆԵՐԸ ՊԱՊԻԿ ԻՆՍՏԱՆ

Ձէնթոնեյները Պապիկ ինստան մը ունին. աս աղէկ. բայց Պապիկ ինստանը տղայ մըն ալ ունի եղեր. աս չէինք զիտեր. ազատութիւնը մէջտեղ ելլելէն ի վեր, խալախապիր և բաց գոյն բաւտրութիւն Պապիկ ինստանի տղայ մը եղեր է հրապարակին վրայ: Մարգըր բռէնս է եղեր և բաւական մարդիկ կ'լլեր են այդ բռէնութիւնը: Բայց զարմանալին հոն է որ այդ մարդուր, այդ ինստանը... կեղծուած է եղեր և Պապիկ ինստանի աղայ ըստածը պարզապէս... ստատակալ ոստիկանապետ Շէքիդ փաշայի... աչճին է եղեր: Չայս ծանուցանելով ըրիտտոսակը և հաւատացալ ժողովրդեան...:

Այսթէֆանոսը դպրոցի չէնք մը ունին. բայց նին բունապետալուն օրերուն այդ դպրոցի չէնքին մէջ իր պատպան մալին պէս նստող վարձակալը, այժմ կ'լլել չուղեր եղեր: Արդեօք այդ վարձակալը կը կարծէ կոր որ պէտիմալս ամէն բանի վրայ կարելի է նստիլ...:

Ազգակի նախորդ շաթուան թիւը յեղափոխական յօղուածներով հրատարակուած ըլլալով, ամբողջ յօղուածները ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուեցան և ոստիկանութեան փարմախըլս արասին թիմուեցան: Այս յօղուածները միտք ունին եղեր, Հուզուզը Ումուլիի պէս, օղը հանել Պոլիսը: Այս առթիւ ամբողջ Պոլսեցոց կողմէ մեր շնորհակալութիւնները կը յայտնենք բարեխնամ... ստիկանապետին:

Նայի վրայիս Բրասու կը տեղեկանանք թէ Աստուած մեծ է:

Այս օրերս քանի մը նամակներ աւելուած են Մարդիկին, որոնք կը հարցնեն թէ՛ ընդհանուր համարալխութիւնը ի՞նչ ջուրի վրայ է: Բաւական լաւ է, բայց քի մը ջրկերը

տկարացած ըլլալուն բժիշկներու յանձնարարութեամբ ձկան խղ պիտի խնայեն եղեր:

★

Միջինքին, ինչպէս կը լսենք, տեղի պիտի ունենայ ամուսնութեան մեծապակեղուչ հանդէսը Մեծն Օթէլ-յոյի Օր. Էլիզ Պիննէմէճեանի հետ: Այս ամուսնութեան նախատեսակը կատարուեր է եղեր արդէն Ռոտտոթոյի մէջ: Մեր շնորհաւորութիւնները:

★

Հուրուզը Ռումուիէ ճիշդ Ծաղիկի Ուրբաթ օրուան խմբագրականին ձեռով յօդուած մը գրեր է, որով Օսմ. Բոսնիէին զանազան աղւոր պատուանուններ գտեր է: Այսպէս, «խաֆիէ պատրաստող, կառավարութիւնը իր ծառայ գործածող, կասաէր, գձուձ, անարգ կիջողներու դիմող, աղատող գործեր ընող, յուսի արարքներ ունեցող, թրաւոր ոսկիներ գանձող, ասոր անոր դէմ ստորին կեղծարարութիւններ ընող: Իսկ Շուրայի Իւմեթին համար ըսեր է. «փողոցի օրկան, աղտոտ, զրպարտիչ: Այս ամենը շատ իրաւանցի են. նայինք ինչ ըսէ պիտի Շեքիֆ փողոց:

★

Սուլթանը Սահմանադրութեան մասին դիտողութիւն ըրեր է և ըսեր է որ վեհապետական իրաւունքները կը սահմանափակուին: Սուլթանը իրեն համար չէ ըսերեղեր այս խօսքը, այլ իր յաջորդին համար:

★

Օսմ. Երեւոյնի մասին Յակոբ էֆ. Պատիկեանի համար յոյն երեսփոխանները ըսեր են «Հայերը արդէն Հայ շին համարեր Պապիկեանը»: Ընդ խօսողին բերանը պաշտման: Արդեօք ինչ կ'ըսէ ասոր Պապիկեան էֆ. որ Օսմ. Բոսնիէին շնորհը ընտրուեցաւ երեւոյնի մասին:

★

Ռուրաթ իրիկուն կողկասանայ խումբին ներկայացման միջոցին՝ Լոմի մը մէջ նստած էին Հայ-Հոսթմէճեանի վարդապետներ: Ասոնցմէ մէկը չնայ գիտեր թէ ինչու ծպտող լսող էր և գլուխը ֆէս դրած ու խոշոր բալթօ մը հոսքած էր. պէտք կ'ար այդքան ծպտումի, երբ իր բնկերները վարդապետի սովորական տարազով նստած էին:

★

Մկրտիչ Թօղաթեան իր նորակառոյց շէնքին մէկ կողմէ՝ Ազգային անխախտութիւն բառերը պիտի աւելցնէ եղեր, նախապէս համար իր քանդակել տուած Պանդոկ Թօղաթեան ըստերուն: Սպասում ենք: Անցեալ օր խել մը մարդիկ դիմեր են Բերայի Թօղ. Խորհուրդին, ըսելով որ պիտի երթան անձամբ այդ արդէն իսկ քանդակուած բառերը ջնջել: Պ. Թօղաթեան սկսեր է իր մատչելի փետտել:

★

Կալուօշ Կաղանդի աթիւ երեք հաս նուէր ստացաւ և... երեքը մէկ գրպանը դրաւ:

Նախ կարապետ էֆ. Բապուճեանն էն քեսէ մը չիվիրակ, (ասոր ըսելիք չկայ):

Յիշիպէն... ոսկեղօծեալ և կարմիր, մարտէններով զարդարուած հալոն մը, ինչպէս փափաքած էր ինք:

Իսկ Ռոտտոթոյէն...

Երեւոյնիցէք թէ Ռոտտոթոյէն ինչ կրնայ դալ և կամ Ռոտտոթոյիցները մարդուն ինչ կրնան զրկել: Կալուօշ ինչպէս, մեր բեռնակիրը մարեցաւ ինչպէս, բայց ինչ որ շիջուուն դպաւ, այդ նուէրին համար... 5 զրուշ նուէր տուած էր նախապէս՝ բերող ցրուիչին:

Ամէն պարագայի մէջ, վերստին ծրարեց և վերադարձուց այդ նուէրը զայն զրկողին... նշանակին, նկատելով որ իրմէ աւելի անոր պէտք կրնայ ըլլալ:

Կալուօշ Կաղանդի աթիւ չէքեր կը սպասէ եղեր Հայ ազգէն:

Հայ ազգը մարդուն միայն... հալոն կը զրկէ և կամ շատ շատ... Ռոտտոթոյի ծրարը:

★

Իզմիր Կեօզթէֆէի թրամուէյի Ընկերութիւնը, կը գրէ Արձագանգ, ճամբորդները կանկարասի տեղ անգամ չի գնէր: Ինչ կ'ըլլայ, աս ալ բան է. մեր թրամուէյի Ընկերութիւնը իր ճամբորդները թէեւ մարդու տեղ դրած չէ, բայց գոնէ ինքզինքը ձեռքուն կարգը դասած է...:

★

Սամաթիայէն մեր թղթակիցը կը անդեկացնէ մեզ թէ Հայ երիտասարդ մը Կաղանդին գիշերէն ի վեր տալը ոսկինոց և քսան ոսկինոց խոշոր խոշոր լըթըներ կ'ընցունելու կ'աշխատի կոր (եթէ կ'ըլլայ ըլլայ) սրճարաններուն և թուէններուն մէջ, կը յանձնարարինք այդ Հայ պարտին որ միշտ ալ կողմը նայելով Յ. Վ. Սոսի ամսականներ կրակելով Սամաթիայիցներուն զլուխները չուռնցնէ, որովհետեւ շատ շատ հինգ ոսկի է իր անուկիքը: Հասկցա՞ր պարտնիկ:

★

Ռոտտոթոյի մէջ քոչիկրաֆով Կայծեր անուն թերթ մը սկսեր են հրատարակել: Այս թերթին մեծա. բանձար հրատարակիչը Արմենակ Գարանֆիլ, առաջին թիւին մէջ կրտէ թէ՛ Կայծերը թերթ մըն է որ որուն մէջ Ռոտտոթոյի զուակները պիտի լան և պիտի խնայան: Ո՞վ որ կ'ուզէ նէ կրնայ անոր մէջ լալ եղեր: Միայն թէ մաքուր լացեր պէտք է ըլլան: Կայծեր մասնաւոր յօդուածներով պիտի խօսի եղեր նաև Ռոտտոթոյի ձմեռուկներուն վրայ... որոնք այնքան համեղ կ'ըլլան ընդհանրապէս:

Ո՞վ Պ. Արմենակ. լա՞նք թէ խնդա՞նք:

★

Սուլթանին հացը ուտող և ձեռքը պահող Տօթթ. Տազաւարեանը, որ եղիպտոս փախած էր, դեռ մինչև այժմ ձերբակալուած չէ: Բուրչուկու խանի կայսրութիւնը տասը օր ևս պայմանաժամ կուտայ, հակառակ պարագային իր ստացուածքը արքունիս պիտի գրաւէ և լիճնի չեօրի պիտի բանել տայ զինքը:

★

ԿԱՎՈՇ-ԾԱՂԻԿ

Ա Ն Պ Ա Ր Տ

ՏԱՃԱՏ ԽԱՖԻԷ Է, ԽԱՖԻԷ Է

ՊՈԼՍՈՅ ՎՃՌԱԲԵԿԸ ԿԸ ԶՆՁԷ

ԲԵՐԱՅԻ ՆԱԽԱԴԱՏԻՆ ՎՃԻՌԸ

ԵՐԵՔԱԿԱՆ ՈՍԿԻ ՏՈՒԳԱՆՔԸ ՀԱՐԱԲԱ

ԿԵՅՅԷ՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ԻՄԱՍՏՈՒՆ ՆԱԽԱԳԱՅԸ

ՄԷՀԱՄԷՏ ՃԷԼԱԼ ՊԷՏ

ԱՊՐԻ՝ ԺԱՆՏ ԱՊՐԻ ՀՄԱՅԵԱԿ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆԸ

ԹՌԱԼԱԼԱ, ԹՌԱԼԱԼԱ

ԹՈՂ ՏԱՃԱՏ ԵՍՏԻ ԼԱՅ

ԻՐ ԱՆԲԱՂԴ... ՄՕՐՈՒՔԻՆ ՎՐԱՅ

Իզմիրի մէջ Միլոս անունով զուակաթերթ մը սկսուեր է հրատարակուել: Երգիծանքը հոն ա՛յնչպիսի կիր կ'աւանուի որքան բարենորոգումները Հայաստանում: Միլոս չորս խմբագիր ունի, որոնց տարիքներուն գումարը կ'ընէ 69ը. կրթութիւնը պարտի օրոքոցէն սկսել:

★

Նախարարաց Խորհուրդը ասկէ վերջ չարաթը երեք անգամ պիտի դուժարուի: Երկու անգամը չէր բաւեր, երեք անգամ պիտի դուժարեն, որպէս թուրքի բարեկարգութիւնը: Թուրքիան այս կերպով ձիտի բարեկարգութիւնը հէ՛յ վախ:

★

Անցեալ իրիկուն ճիշդ երեք ժամ ձանձրացանք Գաթաղուճի մէջ: Ըսուած էր որ Գաթաղուճի մէջ ամենախայտառակ երգեր ու ամենամերկապարանոց ոտանաւորներ պիտի լսուին: Հետեւաբար, Բերայի բոլոր հարուստ և պատուաւոր բնասանիքները թարթող լեղուցած էին: Արա՞ն լեցուն էր դեռատի օրիորդներով, որոնց կարելի չէ հարցնել. Connais-tu le pays, où fleurit l'oranger?: Այս անմեղ, կուսագեղ և անբիծ օրիորդները կը մարէին խնդալէ, երբ Պ. Գաթաղուճ կամ աիկինը կը խօսէին... Մոլթըքի կամ Լա Պոնիէի Միլիին վրայ: Իմ չհասկցած բառերս այդ օրիորդները կը հասկնային, ես կը չիկնէի, անոնք՝ ոչ: Տուն վերադարձի՛ սկսայ անգամ մըն ալ կարգալ Մարսէլ Բրէլօի... Les Demi-Vierges:

★

Կողկասանայ խումբին մէջ տազանգաւոր բարեկամ — դերասան մը ունինք, Պ. Ոսկանեանը որ այնքան

չիտին տղայ է ու այնքան ալ սիրուն ազդեցիկներու սիրահար: Մեր սրբելի բարեկամին Պ. Ոսկանեանին ի պատիւ չքանանդէս մը պիտի տրուի այս գիշեր. ո՞վ Մաղիկի ընթերցողը

նր վառիկէն լեցնելու է այս գիշեր. Ոսկանեանը մերն է: Օ՛ն ուրեմն ձեզ տեսնեմ:

★

«Ձայն Հայրենացոյի դէմ պոյքողը սկսաւ. այլևս գրեթէ Բերայի մէջ չեն կարգար. ամբողջ երիտասարդութիւնը կ'աշխատի թերթ մը իսկ սպանել չի տալ Բերայի մէջ: Տեսնենք միւս թաղերու երիտասարդութիւնն ալ այդքան նախանձախնդրութիւն ցոյց պիտի տայ այդ տաւաղապան և զբամաշտրթ խումբի օսկանին մասին:

★

Տ. Հմայեակ Սրբազան Բերայի Առաքելաշնորհ քարոզիչը սրտմտեր է այս օրերս, իր գոհար արժանիքներուն վրայ խօսած ըլլալուն համար: Մեզայ Տէր Սրբազան, մեզայ, այլևս գոհար արժանիքներուն և Գոհարներուն վրայ չենք խօսիր: Մենք չենք գիտեր կոր որ դուք այդչափ կծծի էք և ձեր գոհարները կ'ուզէիք պահել ազաններու պէս: Մեզայ...:

★

Մեր վանեանը կողոպտեր են Սկիւտալի մէջ: Խեղճ վանեան: Մեր խորին ցաւակցութիւնները:

ՎԱՂԸ «ԿԱՎՈՇ»

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Ա. ՍԱԳՍԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Ռ. ՍԱԳՍԵԱՆ

TH. MOURIADÈS

ԲՆԻՍ, ՊՕՆՄԱՐՇԷՆԻ ԳՈՎ, ԹԻԻ 27:

ԿՈՇԻԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՑ

Կ'ուզէ՞ք չիք, բարձեւ և գրեթէ անհրաժեշտ կոշիկներ հագնելու, ապագրուած կամ պատրաստ, զիմեցէ՛ք վերի նապեղին և նոն պիտի գտնուիք ձեզի՛ կատարեալ դիւրամատչելի պայմաններով:

Ստք մը՝ առանց գեղեցիկ ու վայելուչ կոշիկի՝ չա՛ն տղեղ բան է, մանաւանդ կիներուն քով:

Ասիկա միտքերնիդ դրէք և զիմեցէ՛ք Բերա, Պօն Մարշէն թով, Թիւ 278, Թ. ՄՈՒՐԻԱԴԵՍԻ:

La Grande Fabrique

1908Ի ՉՄԲԱՆ ԵՒ ԱՇՆԱՆ

ՆՈՐՈՅՔՆԵՐԸ

Փ Ն Տ Ո Ե Ց Է Ք

Շ Թ Ա Յ Ն

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՑ ՄԷՋ

ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՂԱԼԱԹԻՍ

ՎԱՅԵԼՉԱՍԵՐ ԿԻՆԵՐԸ

ՈՐՈՂ ԿՈՒՉԵՆ ՊԱՇՏՆԵԼ

ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻԻՆԸ

ՊԵՏՐ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԳՈՐԾԱՅԵՆ

ՃՇՄԱՐԻՑ

ՔՐԷՄ ՄԻՄՈՆԸ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻԻՆԸ կատարեալ չըլար առանց զոյնի մաքրութեան Բոյոր այն տիկիները, որոնք հոգը ունին այս թանկագին ձիւքերը անկորուստ պահելու, պէտք է բացարձակապէս մերձեն գործածութիւնը այն ածանցիկն արտադրութիւններուն որոնք շունդարից ուղղամներով ծախու կը հանուին: Գործածուած նախնական նիւթերուն ստորին տեսակէ՛ ըլլալն է որ ներքի կընէ այդքան ածանց ծախել դանձը: Այս պատճառաւ նուազ ըստորին տեսակները պատրաստուած են մեղրամոմով կամ օճառով, որոնք օղին մէջ կը չորնան, և միւս տեսակները, աւելի վտանգաւոր մորթին համար, կ'պարունակեն այն տեսակ ճարպեր որոնք կը ծթան և քիչ առնեն առաջ կը բերեն անդարմանելի կարմրութիւններ և խորշոմներ:

Միայն ՔՐԷՄ ՄԻՄՈՆԸ հնարուած 1860ին, զուտ նշայի կշիւստրոյով բաղադրուած՝ առանց ո՛ր և է նիւթի, իրապէս առողջապահական արտադրութիւն մըն է. բովանդակ աշխարհի մէջ բոլորվայելչասէր կիներէն ընդունուած է և նոյն իսկ իր անհուն նախնական պատճառաւ է որ բաղմաթիւ կեղծ նմանութիւններ երևան կ'ելլեն ամէն օր: 1900ի տիեզերական Արուեստահանադէսին մէջ արժանացած է Ոսկի Միտալի:

Ի հարկէ ՔՐԷՄ ՄԻՄՈՆԸ գինը աւելի բարձր է կեղծ պատրաստութիւններու գինէն և ասոր պատճառը իսկապէս իր նախնական նիւթերուն ազնիւ տեսակէ ըլլալն է, որովհետեւ բոլոր ծախողները կը խոստովանին թէ հակառակ անոր համեմատաբար բարձր գնոյն՝ նուազ կը շահին նմանօրինակ ուրիշ տեսակներու վրայ:

Բնու մի վարանիք ուրեմն պահանջել ճշմարիտ Քրեմ Միմոնը, միշտ լաւ ուշադրութիւն ընելով վերի վաճառանչին և յաւելա երիտասարդ ու թարմ պիտի մնաք, մինչդեռ ձեր դրացուհիները պիտի պատուանան՝ ցաւելով իրենց սխալ խնայասիրութեան սյ:

ՀԱՅ ԶԻՆԱՎԱՃԱՌ ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԶԱՐԵՅ ՊԵՆԿԵԱՆ

Ուղղակի Ամերիկայէն բերել առած եւ ամենաբարձր զէնքեր, վաճառելի կանխիկ եւ ամսական վճարումներով:

Իմեցէ՛ք Ղալաթիա, Գարախոյի Գաղնիքիմ կից թիւ 57 վաճառանոցը:

Պ Ա Ր Ե Ց Է Ք
Կ Ա Վ Ո Շ Վ Ա Լ Ս Ը
Գ Ր. Բ Օ Լ Ա Յ Ե Ա Ն Ի
• Գին 5 լրուե

Ծ Ա Ղ Ի Կ - Կ Ա Վ Ո Շ

Վ Ե Տ Ո Կ Ե Լ Ա Ն Ե Ո Ւ Թ Ի Ն

ԿՏՐՕՆ Թիւ 9 Յնվ. 12 1909

ՓԵՏՐ. 15ի (Ը. Ե.) վիճակահանութեան համար մասնակցելու իրաւունք:

Անա՛ քան (20) Էմիլիոսի Թիւերը		
25195	212371	
54777	212372	
75862	212373	
78987	212377	
78988	212379	
106602	271039	
106605	286463	
106607	334229	
127106	334230	
152940	334231	

ՎԱՊԷՔՍ, ՕՇԱՐԱԿԸ

Ապիսի օշարակը լաւագոյն ու առաջնակարգ դեղն ու դարմանն է հազի դէմ, ընդունուած և հաստատուած Եւրոպայի բոլոր մեծամեծ բժիշկներուն կողմէ և կը գործածուի բոլոր հիւանդանոցներուն մէջ, Գործադրութեան եղանակը կը դրուի դեղին հեա միասին:

Չորս հազարէ աւելի բժիշկներ հաստատած են այս օշարակը՝ իբր հազի միակ ու լաւագոյն դարման:

Կը ծախուի Բերա, Պօն Մարշէ, Գո օրերադրութիւն Բերայի, Ղալաթիոյ, Պոլսոյ ու Գատրգիւղի մասնաճիւղերուն մէջ, ինչպէս նաև բոլոր կարեւոր դեղագլխաւորներուն քով:

Ամբողջ Թուրքիոյ համար միակ կեդրոնատեղի-գործակալութիւն՝ Ղալաթիա, Մեծ Միլլիթի խան թիւ 33:

Գին. - Պոլսոյ համար մեծ շիշը՝ 24, պղպտիկ շիշը՝ 13. գաւառներու համար մեծը՝ 30, պղպտիկը՝ 17 զրուշ. թղթաարի ծախքը մեր վրայ:

Գաւառական յանձնարարութիւններու համար պէտք է դիմել ուղղակի Ղալաթիա, մեծ Միլլիթի խան թիւ 33:

MA YER-ՄԱԵԷԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԵՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԶՄԵՌՆԱՅԻՆ ԶԳԵՍՏՆԵՐ

ԿԻՆԵՐՈՒ, ՍՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ՏԳՈՑ ՀԱՄԱՐ

ԱՅՈՒՆ ԵՒ ԴԻԻՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ԳԻՄԵՅԼԻ ԵՒ ԳՈՂ ՊԻՏԻ ՄՆԻ

Կ Ա Ս Ն Ա Գ Է Տ Ա Տ Ա Մ Ն Ա Բ Ո Յ Ժ ՏՈՒԹՈՒ Մ. ԱՅԱՆԵԱՆ

Վկայեալ Բարիքի համալսարանէն, և անձնական ատամնաբոյժ երջանկայիշատակ Մուղաֆէրէտօֆին Շահին:

Բերա Մեծ Փողոց, ռուսական դեսպանատան դիմաց Սիթէ տը Սիբի, ուր կը դարմանէ ամէն տեսակ ակրայի, լինտի և բերնի հիւանդութիւններ վերջնական ընդունուած մէթոտներով, կեղծ ակրաներ սան քրօշէ և սան ըլաք տասը տարի ապահովութեամբ:

Սոյն դարմանները կը կատարուին Գաղղիական և Ամերիկեան ամենազիւղին հնարուած գործիքներով, որով ենթական՝ ամէն տեսակ գործողութիւնները պիտի ընդունի, առանց ցաւի և առանց քնացուելու: Դասը մասնատուելու Բարիքեան մասնագիտական վերջին օրօշէմով, իր տեսակին մէջ եզական է: Այցելեցէ՛ք և դատեցէ՛ք: